

6. 10. 2015

VeźmĚte, prosĚme, na vĚdomĚ, Źe text ělĚnku odpovĚdĚdĚ platnĚ prĚvnĚ ťpřuvĚ ke dni publikace.

NĚhrada nĚkladů osob blĚzkých za osobnĚ pĚěi o poškozenĚho

PrĚvnĚ ťpřuva odpovĚdnosti za škodu na zdraví podle starĚho oběanskĚho zĚkonĚku se na samĚm sklonku svĚ ťěinnosti i po nĚ doěkala nĚkolika vyznamnĚh rozhodnutĚ, tĚkajĚcĚh se mj. nĚroků oprĚvnĚnĚh na nĚhradu nĚkladů spojenĚh s lĚěnĚm. Vzhledem k tomu, Źe nĚroky řĚdicĚ se starĚm oběanskĚm zĚkonĚkem budou předmĚtem soudnĚh řĚzenĚ jĚštĚ nĚkolik let, si tato rozhodnutĚ jĚstĚ zaslouŹĚ pozornost. Nadto mohou poslouŹit i při vĚkladu novĚho oběanskĚho zĚkonĚku, kterĚ je sice (nejen) v tĚto věci podrobnĚjšĚ, ale nemůŹe vĚslovnĚ upravit vše.

Mališ Nevrkla Legal
AdvokĚtnĚ kancelĚř / Attorneys At Law

Podle § 449 odst. 1 starĚho oběanskĚho zĚkonĚku (SOZ) se při škodĚ na zdraví hradĚ tĚŹ ťěelnĚ nĚklady spojenĚ s lĚěnĚm. Tyto nĚklady se v souladu s odstavcem 3 hradĚ tomu, kdo je skuteěnĚ vynaloŹil.

ŤstavnĚ soud v nĚlezu vydanĚm ve věci spis. zn. IV. ŤS 444/11 ze dne 5. prosince 2012 vyslovil zĚvĚr, Źe poškozenĚ, kterĚ není v dĚsledku škody na zdraví schopen pĚěe o sebe nebo svoji domĚcnost, mĚ vedle nĚroků z odpovĚdnosti za škodu na zdraví upravenĚh v § 444 aŹ 449 SOZ rovnĚŹ nĚrok na nĚhradu skuteěnĚ škody ve smyslu § 442 odst. 1 SOZ spoěĚvajĚcĚ v nutnosti zajistit si tuto pĚěi, a to ve formĚ pravidelnĚ renty. NĚrok vznikĚ bez ohledu na to, zda poškozenĚ skuteěnĚ vynaklĚdĚ prostředky na zajištĚnĚ pĚěe o jeho osobu nebo domĚcnost profesionĚlnĚm ošetřovatelem ěi peěovatelskou sluŹbou, nebo zda mu tuto pĚěi poskytujĚ přĚbuznĚ ěi jinĚ osoby blĚzkĚ bezplatnĚ. Tento nĚrok ovšem vnĚkĚ přĚmo poškozenĚmu, nikoli osobĚm blĚzkĚm, kterĚ přĚpadnĚ poškozenĚmu předmĚtnou pĚěi poskytujĚ.[1]

V nĚlezu ve věci spis. zn. I. ŤS 46/12 ze dne 16. ledna 2013 dospĚl ŤstavnĚ soud mj. srovnĚnĚm s pracovnĚprĚvnĚ ťpřuvou k zĚvĚru, Źe nĚklady na pĚěi o poškozenĚho se podle § 449 odst. 1 a odst. 3 SOZ sice nahradĚ, pokud byly vedeny snahou o zlepšenĚ jeho zdravotnĚho stavu, avšak hranice mezi tĚm, kdy poskytovĚnĚ peěovatelskĚ sluŹby přĚspĚvĚ ke zlepšenĚ zdraví (a jde tedy o nĚhrady spojenĚ s lĚěnĚm), a kdy jde „pouze“ o pomoc při sebeobsluŹe, je znaěnĚ neostrĚ. To platĚ jak s ohledem na dlouhodobost tĚto pĚěe, tak proto, Źe v přĚpadech rozsĚhlĚho poškozenĚ zdraví nespoěĚvĚ zlepšenĚ zdravotnĚho stavu ěasto v samotnĚm, bytĚ třeba alespoň ěĚsteěnĚm uzdravenĚ, ale tĚŹ ve zĚskanĚ adaptaci na novou vysoce nepřĚznĚvou ŹivotnĚ situaci. MoŹnost podřadit nĚhradu nĚkladů za peěovatelskou sluŹbu prĚvĚ pod ťěelnĚ nĚklady spojenĚ s lĚěnĚm se tedy nabĚzĚ, zvlĚštĚ kdŹ starĚ oběanskĚ zĚkonĚk speciĚlnĚ ťpřuvu tĚchto nĚkladů neobsahuje.

K vĚšĚ nĚkladů v přĚpadĚ, Źe pĚěi poskytuje osobnĚ blĚzkĚ osoba, se ŤstavnĚ soud vyslovil v nĚlezu ve věci spis. zn. I. ŤS 2930/13 ze dne 11. listopadu 2014, v nĚmŹ nĚrok na nĚhradu tĚchto nĚkladů

uplatnil poškozený. S ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu ČR je podle Ústavního soudu v těchto případech nutno vycházet z částky, kterou by poškozený zaplatil za odborné pečovatelské služby.

Na tyto závěry navazuje i nálezn ve věci spis. zn. I. ÚS 870/14 ze dne 24. srpna 2015, jemuž se věnuje tento článek. Předmětem řízení před obecnými soudy byl nárok stěžovatelů na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s celodenní péčí o jejich syna, který je těžce zdravotně postižen z důvodu chybně vedeného porodu, a to za dobu dvou let. Nárok byl uplatněn vůči právnímu nástupci provozovatele zdravotnického zařízení, v němž byl porod proveden.

Soud prvního stupně základ nároku mezitímním rozsudkem uznal a odvolací soud jeho rozhodnutí (s výjimkou části odpovídající náhradě nákladů za péči za několik dní) potvrdil. Nejvyšší soud ČR ovšem vyhověl dovolání žalovaného a rozhodnutí odvolacího soudu s odkazem na svoji předchozí judikaturu zrušil a věc mu vrátil se závazným právním názorem, že osoby poskytující poškozenému po skončení léčení péči o jeho osobu a domácnost právo na peněžní náhradu za tuto péči nemají. Odvolací soud pak (vázan tímto právním názorem) napodruhé rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobu zamítl. Dovolání stěžovatelů (žalobců před obecnými soudy) Nejvyšší soud ČR zamítl rozsudkem, proti němuž směřovala jejich ústavní stížnost. Té Ústavní soud z níže uvedených důvodů vyhověl.

Ustanovení § 449 odst. 1 a 3 SOZ je podle Ústavního soudu nutno vykládat extenzivně. Pojmem „léčení“ se proto rozumí **nejen obnovení nebo zlepšení zdravotního stavu poškozeného, ale i stabilita zdraví poškozeného**. Účelem péče o poškozeného je totiž také zachování jeho současného zdravotního stavu, byť se v důsledku poskytování péče nezlepší (nemůže zlepšit). Bez této péče by mohlo dojít ke zhoršení zdraví poškozeného nebo i k jeho smrti. Také zachování zdravotního stavu poškozeného je proto cílem, k jehož dosažení mohou náklady „léčení“, které se podle tohoto ustanovení nahrazují, směřovat. Tato péče přitom zahrnuje i osobní péči o nesoběstačného poškozeného či jeho domácnost.

Je na poškozeném, případně vzhledem k jeho věku či zdravotnímu stavu na jeho zákonných zástupcích, jako tomu bylo i ve věci projednané Ústavním soudem, jaký způsob poskytování této péče zvolí, tedy zda bude poskytována za úplatu profesionálními pečovateli nebo (bezuplatně) blízkými osobami poškozeného. Z pohledu náhrady nákladů léčení podle citovaných ustanovení by však tato volba neměla mít vliv. Při poskytování péče osobami blízkými sice poškozený ani tyto osoby žádné náklady (za péči samotnou, nikoli pomůcky apod.) přímo nevynakládají, i tak jim ovšem v důsledku poskytování péče vzniká újma. Ta spočívá v omezených možnostech pracovního uplatnění, sníženém výdělků či zvýšené psychické i fyzické únavě.

Pokud by blízkým osobám za poskytování osobní péče poškozenému nenáležela žádná náhrada, byla by na ně tato péče přenesena v neúměrném rozsahu. Poskytování této péče blízkými osobami je přitom nepochybně žádoucí a absence nároku na náhradu nákladů by je mohla od jejího poskytnutí případně i odradit, pokud by se například musely vzdát zaměstnání. Rovněž není žádoucí, aby se škůdce v takovém případě vyhnul povinnosti nahradit náklady této péče vynaložené v důsledku jím způsobeného poškození zdraví poškozeného.

Pojem „náklady spojené s léčením“ je proto nutné vykládat tak, že **zahrnuje nejen náklady peněžní či věcné, ale i osobní výkony**. Právo na jejich náhradu náleží osobám, které tyto náklady přímo vynaložily, resp. osobní péči poskytly. Pokud jde o výši této náhrady, v souladu s již zmíněným nálezem **bude odpovídat částce, kterou by poškozený, případně blízké osoby poškozeného, vynaložili za poskytnutí předmětné osobní péče profesionálním pečovatelem**.

Tyto závěry korespondují i s úpravou nového občanského zákoníku, podle jehož § 2960 škůdce hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost. Náklady se hradí tomu, kdo je vynaložil. Na to ostatně Ústavní soud ve svém nálezů

rovněž upozornil. I při výkladu nové úpravy přitom nepochybně nalezne uplatnění závěr, že „náklady“ se rozumí nejen náklady finanční či věcné, ale též osobní výkony. Nejen proto lze se závěry Ústavního soudu nepochybně souhlasit. S ohledem na nedostatečnou úpravu starého občanského zákoníku je třeba uvítat každé rozhodnutí ať Ústavního soudu či Nejvyššího soudu ČR, které zlepšuje postavení osob, jimž byla způsobena škoda na zdraví, případně (jako v tomto případě) těch, kteří jim poskytují nezbytnou péči.

Mgr. Jan Pořízek,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

[1] Kolik je nároků ze způsobené škody na zdraví?, Mgr. Jan Pořízek

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skruté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)